

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. maja 1898.

Politiški oddelek.

Knezoškof dr. Jeglič.

Habemus papam! Ljubljana je novega knezoškofa sprejela z velikimi častmi in z redkim sijajem, a kar je še veliko večje vrednosti, sprejela ga je z odprtimi rokami in z resničnim, iz srca prihajajočim veseljem, prav kakor da sluti, da prinaša knezoškof dr. Jeglič slovenski domovini to, česar pred vsem potrebuje: miru in ljubezni mej brati.

Novi knezoškof je sin kranjske dežele, je domačin. Rodil se je dne 29. maja 1850. leta v prijaznih Begunjah na Gorenjskem. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je tudi l. 1869. vstopil v semenišče. Za mašnika je bil posvečen l. 1873. Še isto leto je vstopil v Avguštej na Dunaji, a leta 1877. je bil promoviran doktorjem bogoslovja.

Vrnivši se v domovino, je sedanji knezoškof dr. Jeglič služboval nekaj časa v ženski kaznilnici v Begunjah. Takratni knezoškof Pegačar je spoznal redko nadarjenost mladega mašnika in mu je omogočil, da je šel na Nemško, kjer je poslušal predavanja najslavnejših nemških teologov, a ko je prišel zopet na Kranjsko, ga je imenoval podvodjo semenišča.

Leta 1882. je dr. Jeglič navzlic svoje mladosti postal kanonik v Sarajevu, kjer si je pridobil toliko zaslug, da je bil lansko leto imenovan škofom in partibus, kmalu potem pa knezoškofof ljubljanskim.

Redke lastnosti dičijo novega knezoškofa. S svetovno omiko združuje fundamentalno teologiško znanje, z osebno ljubeznjivostjo in redko prijaznostjo najfjinejši takt. Unet je za čast in slavo katoliške cerkve, a da tudi iskreno ljubi svoj slovenski narod, da se zaveda svoje narodnosti, da mu je blagor slovenstva resnično pri srcu, to so svedočile prve besede, katere smo čuli pri njegovem sprejemu iz njegovih ust.

Pri sprejemnih slavnostih je knezoškof pri vaaki priliki na najslovesnejši način naglašal slovenstvo stolnega mesta Ljubljane in priznaval narodnostne naše težnje. S tem si je pridobil srca in zaupanje vseh, tudi tistih, kateri so se bali, da bo novi knezoškof samo toliko naroden, kakor je bil njegov prednik. Knezoškof dr. Jeglič je pa razkril, da bije v njegovih prsah slovensko srce, pokazal je, da bo v kranjski deželi ne samo katoliški škof, ampak tudi slovenski rodoljub in s tem si je pridobil popolno zaupanje tako da je vse prebivalstvo, ne glede na stranke, presrčno veselo, da je prav dr. Jeglič bii imenovan ljubljanskim knezoškofofom.

Razmere v deželi so še vedno jako klaverne. Dosegla se je sicer sprava mej deželnozborskimi poslanci, ali resnična sprava mej prebivalstvom, sprava mej „liberalci“ in mej „klerikalci“, se še ni dosegla. To je popolnoma naravno. Boj je bil prestrasten, trajal je predolgo, da bi se mogla vsa nasprotstva nakrat premostiti. Toda premostiti se dajo četudi ne čez noč, samo srečne roke je treba katera bo znala iztrebiti ljuliko iz pšenice in razdovjene brate približati drugemu Dal Bog, da bi se to posrečilo novemu knezoškofof. Bil je v dobri šoli, v šoli nadškofa Stadlerja in škofa Strossmayerja, dveh cerkvenih knezov, ki s spretno roko varujeta svoje vernike, da mej njimi ne zavladajo nepotrebno strankarski boji. Tudi mej Hrvatvati v Bosni in Banovini ni popolnega soglasja v cerkvenopolitičnih vprašanjih, navzlic temu pa radi teh razlik še ni prišlo do nasprotstev mej narodnimi elementi, ker se znata Stadler in Strossmayer izogibati vsem konfliktom kar gotovo ni na škodo katoliški cerkvi in katoliški ideji, ob jednem pa na korist hrvatskemu narodu.

Vse prebivalstvo kranjske dežele upa, da si je knezoškof postavil nalogo, posredovati mej razdruženimi brati na Kranjskem ter delovati na to, da se zjedinijo in v bratski ljubezni združijo na skupno delovanje. Vse prebivalstvo želi, da se to presvetlemu knezu in škofa z božjo pomočjo tudi posreči.

V znamenji tistih idej, katere zastopata nadškof Stadler in škof Strossmayer in katere priznava tudi kne-

zoškof dr. Jeglič, je popolna sprava mogoča in se doseže, ker so zanjo vsi rodoljubni krogi imeti. Gotove razlike v nazorih se sicer ne dajo preprečiti, a stvari to nič ne škoduje, glavno je, da se doseže jednotno delovanje v poglavitnih stvareh.

Pozdravljajoč z vso spoštljivostjo prevzvišenega knezošl ofa dr. Jegliča, želimo iz dna duše, da se mu posreči velika akcija, za katero izvršitev je predestiniran, da se mu posreči dognati resnično spravo mej brati in tako na Slovanskem jugu ustvariti tisto harmonijo, ki je vsem nujno potrebna, v korist naroda in cerkve. Slovenski narod mu bo hvaležen vse dni in v zgodovini jugoslovanskih narodov bode ime dr. Jegliča blestelo poleg imen velikih njegovih prijateljev Strossmayerja in Stadlerja.

Politični pregled.

Državni zbor. — Poslanska zbornica je sklicana na dan 1. junija. Nje zasedanje ne bo dolgo trajalo. Vsled nemške obstrukcije bode z razpravo o jezikovnih predlogih še precej časa potratiti, Nemci pa se tudi že pripravljajo na razne druge akcije, s katerimi hočejo vladi delati sitnosti in preprečiti vsako koristno delo. Glavno vlogo bodo igrale graške dogodbe. Ker mine koncem junija budgetni provizorij in ni upanja, da se uveljavi parlamentarnim potom nov provizorij, bo vlada primorana, poseči zopet po § 14., stem pa more samo takrat delati, kadar poslanska zbornica ne zboruje. Brez dvoma je torej, da se konča zasedanje parlamenta še pred koncem meseca junija.

Zborovanje delegacij. — Politično zanimanje je sedaj koncentrovano na zasedanje delegacij. Plenarne seje so se začele šele početkom tega tedna, poprej je bilo vse delovanje omejeno na odseke. Ti so odobrili vse proračune, katero jim je skupno ministerstvo predložilo. Pri dotičnih razpravah so se pojavili nekateri momenti, ki so jako značilni za naše razmere. Prvi je ta, da se je o naknadnem kreditu 30 milijonov razpravljalo „zaupno“. Opravilnik pozna samo javne in tajne seje, a vzlic temu se je vojnemu ministru dovolilo, da sme zaupno pojasniti vzroke, vsled katerih si je dovolil kršiti ustavo. Opozicija ni bila z zaupnimi pojasnili kar nič zadovoljna in pravi, da so bile same prazne frazne, kar je vojni minister povedal. Večina je bila v pojasnili zadovoljna in je naknadni kredit odobrila. Vsekako je montrozno, da ve samo kakih 50 gospodov, kako je vlada opravičila flagrantno kršenje ustave. Druga zanimivost se nanaša na vojno mornarico. Minister Goluchowski se je bil v svojem eksposéju zavzel za pomnožitev mornarice, ker sodi, da se tako omogoči in podpre avstrijski eksport. Ogerske delegacije poročevalec dr. Falk je nasvetoval, naj se ogerska delegacija izreče proti vsaki žrtvi za skupno mornarico, ker Ogerska nima skoro nič eksporta in delegacija je to soglasno potrdila. Madjari so s tem dokazali, da smatrajo Avstrijo samo za privesek Madjarske in da moramo naših 70% odstotka plačevati samo za take skupne zadeve, ki so Madjarski na korist. To postopanje Madjarov je dualizmu nakopal mnogo novih nasprotnikov. Tretja zanimivost je bila ta, da sta minister grof Goluchowski in vojni minister Krieghammer pustila na cedilu zapovednika mornarice barona Spauna. Videvši madjarski odpor proti pomnožitvi mornarice sta odklonila vsako odgovornost in jo natovorila Spaunu, dasi je ta faktično podrejen vojnemu ministru. Plenarne seje delegacij bodo tekom tega tedna končane.

Najnovejši orožje nemških nacjonalcev. — Obstrukcijske stranke se nobene stvari tako ne boje, kakor da bi nastale zopet redne razmere v državi, zato porabijo vsako

najmanjšo stvarico, da begajo ž njo ljudstvo, razburjajo vse javno mnenje in prouzročajo konflikte. Zdaj je zopet Gradec, to središče najstrupenejših nacjonalcev, ves v plamenu. Te dni je vojaška godba bosanskega polka v dobrodelni namen koncertovala v dveh javnih gostilnah. Nacjonalci so to porabili, da so koncerte siloma preprečili in prouzročili velike izgrede proti vojaštvu. Ravno tisti čas je bilo razglašeno imenovanje grofa Gleispacha višjesodnim predsednikom v Gradci. Dasi je Gleispach odločen pristaš Nemcev in nasprotnik Slovencev, so se nacjonalci temu imenovanju vendar uprli. Hoteli so uprizoriti proti Gleispachu demonstracijo, kateri se je ta umaknil s iem, da s kolodvora ni šel v mesto, ampak se je po stranskih potih peljal na svoj grad. Odvétniška zbornica je proti Gleispachu protestovala in stvar pride tudi v parlamentu na razgovor. In zakaj vse to? Ker je bil Gleispach pravosodni minister v Badenijevem kabinetu. Tretji povod, da se Gradec nekako pripravlja na revolucije, je ta, da je bilo 47 rezervnih častnikov degradovanih, ker so se udeležili proti vojaštvu naperjene demonstracije. Vse je skrajno napeto, Gradec provocira državno oblast na nečuven način, a če bi se država temu uprla, če bi poskusila varovati svoj ugled in svojo avtoriteto, prišlo bi gotovo do velikih izgredov.

Nagodba z Ogersko. — Živa duša ne ve kako se uredi državnopravno razmerje mej Avstrijo in mej Ogersko. Gotovo je samo to, da se v avstrijskem parlamentu niti podaljšanje nagodbenega provizorija ne da doseči. Avstrijska vlada se pač pogaja z Ogersko, toda ta se kar nič ne ogreven za nagodbo. Madjari odklanjajo obnovitev carinske in trgovinske pogodbe s Cislitvansko in si hočejo v tem oziru pridržati popolno prostost, pač pa zahtevajo, naj Avstrija še nadalje plačuje 70% oni pa le 30%. Stvar je postala usodnega pomena, zlasti ker nekatere stranke že groze z revolucijo, ako bi avstrijska vlada se udala madjarskim zahtevam in obstanek nagodbe uveljavila s § 14.

Italija. — Z bajoneti so naredili in izvršujejo mir, v Italiji pa beda rase še dalje in če se ne bo vlada energično poprijela reform na gospodarskem polju, tudi bajoneti ne bodo več dolgo pomagali. Sicer se ministerski svet po zadnjih dogodkih vedno posvetuje o potrebnih korakih, katere bi bilo storiti. Toda največ se delajo sklepi proti omejitvi volilne pravice, časopisju, društvenih in zborovalnih pravic, kratko na prosto gibanje ljudstvo hočejo pritiskati. Če vzamemo narodu pravice, ne bo se mogel ganiti in delati več sitnostij. To je menda parola laške vlade. Narod hoče kruha, a namesto, da bi mu tega preskrbeli, jemlje mu svobodo.

Španjsko-ameriška vojna. — Španjsko brodovje je na praznik Vnebohoda brez vseh težav dospelo pod poveljstvom admirala Cervera v Santjago de Kuba, na južnem delu otoka Kube. Ameriško brodovje pod poveljstvom generala Vampsona je vedno preželo na Španjce, a je iste zgrešile, da so ti z lahkoto prišli do Kube. Dve ameriški ladiji, ki ste bili v obližju Santjago ste z najsilnejim parom odpluli. Amerikance močno jezi to prevaranje od strani Španjcev. Nasprotno so Španjci zelo veseli tega vspeha. Španjsko brodovje seveda ne ostane dolgo v Santjago in se tu le preskrbi z vsem potrebnim potem pa odrine ob Kubi proti severu, kjer se pričakuje, da se ob Havani ali kje drugje spoprime z ameriškim brodovjem, kateremu zapovedujeta Sampson in Shelley. V kratkem se pričakuje torej odločilna bitka. Vendar z ozirom na premetenost španjskega poveljnika Cervera, ki je doslej to-li za nos vodil ameriško brodovje, da ni prav nič vedelo, kje se nahaja on s svojim, mogoče da ne pride še dolgo do odločilne bitke.

Anglija. — Velika Britanija je izgubila svojega največjega državnika, umrl je Viliam Ewart Gladstone, star 89 let. Za možem, katerega so sploh nazivali največjega državnika devetnajstega stoletja, žaluje ne samo Anglija, nego vsi tla-